

Škola priateľská k deťom 2017/2018

Cieľom programu **Škola priateľská k deťom** je vytvoriť v školách také prostredie, v ktorom sa každé dieťa cíti bezpečne, dobre, sebaisto a do ktorého chodí s radosťou. Práva dieťaťa sú v centre záujmu. Kľúčovými sú participácia, rešpekt, zodpovednosť. *Škola priateľská k deťom* nielen učí o právach dieťaťa, ale nimi aj žije. Nastavuje rámec fungovania medzi deťmi, pedagógmi a rodičmi na materských, základných a stredných školách.

Do programu *Škola priateľská k deťom* sa môžu zapojiť materské, základné, stredné aj špeciálne školy. Materské školy, základné školy len s ročníkmi 1. – 4. a špeciálne školy nemusia plniť posledné kritérium – aktívny žiacky školský parlament, resp. žiacka školská rada.

Jednotlivé kritériá programu *Škola priateľská k deťom* sú upravené tak, aby vaša škola nebola stále priateľšia len k žiakom, ale aj k rodičom, celému pedagogickému a nepedagogickému zboru. Naším cieľom je povzbudiť vytváranie dobre fungujúcich komunít, v ktorých centre je sledovanie najlepšieho záujmu dieťaťa.

Na získanie titulu **Škola priateľská k deťom 2017/2018** je potrebné splniť minimálne týchto 5 základných kritérií:

- 1. informovanie o programe *Škola priateľská k deťom*,**
- 2. nástenka venovaná právam detí a spolupráci s UNICEF,**
- 3. práva detí v školskom vzdelávacom programe,**
- 4. zapájanie školy do aktivít Slovenského výboru pre UNICEF,**
- 5. aktívny žiacky školský parlament, resp. žiacka školská rada.**

Súčasťou programu je aj voliteľné kritérium, ktorého splnenie závisí od vášho rozhodnutia:

- 6. spoločné rodičovské združenia alebo spoločné neformálne stretnutia.**

1. Informovanie o programe *Škola priateľská k deťom* (ďalej len „ŠPD“)

Pedagógovia, nepedagogický personál, žiaci a rodičia sú informovaní o tom, že ste sa ako škola zapojili do programu.

- **Informovanie pedagogického a nepedagogického personálu**

Vedenie školy, ako aj pedagogický a nepedagogický personál majú byť s cieľmi a kritériami ŠPD stotožnené. Je dôležité, aby pochopili dôležitosť a význam práv detí, ako aj to, čo ako škola chcete dosiahnuť počas školského roka.

Pochopenie dôležitosti a významu práv detí je jedným zo základných predpokladov toho, aby učitelia dostatočne skoro vedeli identifikovať signály násilia páchanom na deťoch (šikanovanie, domáce násilie, psychické týranie, kyberšikanu, zanedbávanie starostlivosti, sexuálne zneužívanie). Je potrebné, aby každý zamestnanec vedel, kam sa v prípade problému týkajúceho sa žiaka môže obrátiť a aby o týchto možnostiach informoval aj samotné dieťa.

Ako koordinátor programu odprezentujte vedeniu a kolektívu ideu programu, jednotlivé kritériá, ako aj ciele vašej školy v školskom roku. Rozprúďte diskusiu na témy detských práv (napr. Čo znamená byť priateľský k deťom na našej škole?) alebo si s nimi vyskúšajte jeden z workshopov, ktoré sú určené pre žiakov.

Výstupy:

- ▶ prezenčná listina a zápisnica (s uvedením cieľov školy, postupov, aké sa použili na priblíženie problematiky a iné dôležité skutočnosti) do **15.11.2017**.

- **Informovanie detí a prieskum**

Kedže v centre záujmu programu je dieťa a detská participácia, je dôležité žiakov o programe a jeho cieľoch nielen informovať, ale aj vedieť, ako vnímajú prostredie na škole.

Na začiatku ŠPD vhodnou formou oboznámte žiačky a žiakov s programom tak, aby plne rozumeli významu zapojenia školy do ŠPD a aby brali jeho jednotlivé kritériá ako súčasť svojho každodenného školského života. Následne môžu pripraviť napr. rozhlasové okienko, leták pre rodičov, nástenku a pod.

Dotazník slúži na zistenie toho, aký progres ste počas školského roka dosiahli a kam by ste mali sústrediť pozornosť a snahu v budúcnosti. Dotazník je určený tej **istej skupine žiakov** (vzorke 10 žiakov z celej školy) na začiatku a pri ukončení programu (neplatí v prípade materských škôl, 1. a 2. ročníka základných škôl).

Výstupy:

- ▶ sken článku v školskom časopise alebo prepis príspevku v školskom rozhlase do **15.11.2017**,
- ▶ sken vyplnených dotazníkov do **15.11.2017**,
- ▶ sken vyplnených dotazníkov do **31.05.2018**.

- **Informovanie rodičov**

Je nevyhnutné oboznámiť rodičov s témou práv detí, a to hlavne v kontexte správneho pochopenia práv detí a informovať ich o zapojení školy do ŠPD, napr. na rodičovskom združení alebo formou emailu od triedneho učiteľa.

Výstupy:

- ▶ text emailu, sken letáku pre rodičov alebo iná vhodná forma informovania do **31.10.2017**.

- **Informovanie na webovej stránke školy**

Odporúčame vytvorenie samostatnej sekcie *Škola priateľská k deťom* alebo sekcie *UNICEF* priamo na webovej stránke školy. Okrem základných informácií o ŠPD a o zapojení školy do programu tu môžete postupne zverejňovať aj plnenie jednotlivých kritérií.

Výstupy:

- ▶ link na internetovú stránku školy s informáciami o ŠPD do **31.10.2017**.

2. Nástenka venovaná právam detí a spolupráci s UNICEF

Nástenka je jednoduchým spôsobom ako zapojiť deti. Mala by byť vytvorená ešte na začiatku školského roka a umiestnená na viditeľnom mieste vo vstupných priestoroch školy, kde bude denne prístupná žiakom, učiteľom, rodičom i všetkým návštevníkom školy. Nástenka by mala byť aktualizovaná minimálne dvakrát do roka.

Nechajte deťom priestor na sebvýjadrenie – nástenka nemusí byť nádherná a estetická, dôležité je, aby bola ich a aby vyjadrovala ich pohľad na ich práva a na situáciu detí vo svete, nechajte ju v réžii detí, no dbajte na to, aby neobsahovala výlučne iba plagáty alebo tematické obrázky, ale aby obsahovala:

- práva detí napísané alebo zobrazené formou prijateľnou pre deti,
- informácie o práci UNICEF v rozvojových krajinách,
- pravidelné a včasné informácie o aktivitách školy v spolupráci so Slovenským výborom pre UNICEF,
- viditeľné umiestnenie čísla **116 111** (číslo Linky detskej istoty, n.o.), na ktoré sa môžu deti kedykoľvek bezplatne a anonymne obrátiť.

Okrem telefónneho čísla Linky detskej istoty, n.o., môžete na nástenke uviesť aj čísla na iné organizácie zabezpečujúce poradne a pomoc deťom (napr. Linka detskej dôvery - 055/234 72 72). Nemôžeme zaručiť, že hovory na linky pomoci deťom nebudú poplatné.

Výstupy:

- ▶ fotografie 1. nástenky do **31.10.2017**,
- ▶ fotografie 2. nástenky do **31.05.2018**.

3. Práva detí v školskom vzdelávacom programe

Informáciu o zapojení školy do ŠPD, ktorý prebieha počas celého školského roka, je dôležité zakomponovať i do školského vzdelávacieho programu. Samotné uvedenie práv dieťaťa v školskom vzdelávacom programe je nedostatočné, pokiaľ ide len o vymenovanie práv ako takých v niekoľkých bodoch.

Škola, ktorá je zapojená do programu, by mala mať v školskom vzdelávacom programe uvedené, že rešpektovanie a výučba práv detí je jedným zo základným smerov stratégie školy.

Aj jednotlivé oblasti školského vzdelávacieho programu by mali byť v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa (ďalej len „Dohovor“), a to v zmysle jeho preambuly „v najlepšom záujme dieťaťa“. Princípy Dohovoru sa dajú premietnuť do takmer všetkých oblastí školského vzdelávacieho programu, minimálne sa však týkajú strategického smerovania školy, jednotlivých učebných osnov, ako aj výchovných princípov. Ideálne sa postupne môžu preniesť aj do oblasti systému hodnotenia, nastavenia participačných mechanizmov (spoluúčasť žiakov na rozhodnutiach školy), materiálneho zabezpečenia, či ďalšieho vzdelávania odborných pracovníkov.

Podporou existencie a práce žiackej školskej rady, resp. žiackeho parlamentu zo strany vedenia školy a pedagógov, dáva škola jasne najavo, že sa rešpektujú názory, návrhy a pripomienky žiakov k čomukoľvek na ich škole. Dôležité je, aby žiackej školeskej rade a žiackym parlamentom bolo aj reálne umožnené participovať na tvorbe školských dokumentov a na chode školy ako takom.

Školský poriadok, ako ďalší zo základných dokumentov školy, sa prihovára priamo žiakom a mal by byť vytvorený v jazyku, ktorému deti rozumejú, ideálne spolu s nimi. Odporúčame zjemniť príkazovú a zákazovú časť tohto dokumentu. Školský poriadok by mal nabádať k priateľskému správaniu medzi žiakmi, rešpektu, netolerancii šikany a podobne, teda k dodržiavaniu práv ostatných.

Výstupy:

- ▶ link na internetovú stránku školy, kde je školský vzdelávací program zverejnený alebo sken podpísaného školského vzdelávacieho programu do **30.11.2017**,
- ▶ link na internetovú stránku školy, kde je školský poriadok zverejnený alebo sken podpísaného školského poriadku do **30.11.2017**.

4. Zapájanie školy do aktivít Slovenského výboru pre UNICEF

Tieto aktivity sú pre žiakov často ich prvým kontaktom s dobrovoľníctvom. Pomáhajú prebudiť či upevniť v deťoch a mladých ľuďoch morálne hodnoty a pocit solidarity voči ich rovesníkom žijúcim v krajinách vystavených humanitárnym, živelným či iným krízam, práve tým, že sa sami aktívne podieľajú na pomoci.

Na úspešné absolvovanie ŠPD je dôležitá účasť školy minimálne na dvoch zbierkach: na **Vianočnej zbierke UNICEF 2017** (december) a na **Týždni modrého gombíka 2018** (máj/jún).

Naším cieľom je vzbudiť v deťoch pocit pomoci a solidarity bez ohľadu na výšku vyzbieranej sumy. Vítané sú besiedky, koncerty alebo rôzne sprievodné športové aktivity (napr. deň Zumbly) a pod.

Informácie k jednotlivým zbierkam budú rozposielané s časovým predstihom.

Výstupy:

- ▶ fotografie zo sprievodnej akcie, odkaz na internetovú stránku školy alebo facebook, kde ste informovali o udalosti,
- ▶ spolupráca na zbierkach v zmysle pokynov k nim.

5. Aktívny žiacky školský parlament, resp. žiacka školská rada

Aktívne žiacke školské parlamenty, resp. rady sú významnou súčasťou aktívnej participácie detí na chode školy. Pre stredné školy vyplýva povinnosť zriadiť žiacky parlament zo zákona. Na základných školách je zriadenie žiackej školskej rady základným krokom k budovaniu aktívnej participácie detí na chode škole.

Tam, kde takáto rada nefunguje, by mala škola vytvoriť priestor pre jej vznik, mala by byť žiakom nápomocná pri jej vytváraní a mala by s ňou spolupracovať. Žiacka školská rada či parlament by nemali mať len formálny charakter, prípadne by nemali slúžiť len na organizovanie rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí. Ich predstavitelia by mali byť prizvaní k rozhodnutiam vplývajúcim na chod školy a mali by mať možnosť tieto rozhodnutia ovplyvňovať.

Touto podmienkou sledujeme zámer posilniť kompetencie rozhodovania a realizovania sa detí a mladých ľudí. Priestor poskytnutý žiakom pre ich iniciatívu má za cieľ zredukovať pasivitu voči veciam verejným, budovať globálne občianstvo, rešpekt voči iným bytostiam a životnému prostrediu a zvyšovať zainteresovanosť i angažovanosť v rámci ich bezprostredného okolia.

Škola priateľská k deťom by mala zriadiť anonymnú poštovú schránku. Jej zriadenie môže byť aj napr. v kompetencii žiackej školskej rady.

Vítané sú rôzne aktivity organizované žiackou školskou radou. Už samotná organizácia zvolenej aktivity utužuje kolektív a vedie mladých ľudí k budovaniu organizačných, komunikačných a sociálnych zručností, ako i k samostatnosti, schopnosti riešiť konflikty, nachádzať konsenzus, spolupracovať v tíme.

Zdôrazňujeme, že má ísť o nápad, iniciatívu a realizáciu aktivity detí, nie dospelých. Schopnosť reflektovať a uvedomovať si nielen vlastné potreby, ale aj potreby svojho okolia a ľudí v ňom je jednou zo sociálnych zručností, ktoré by mala škola v deťoch pestovať. Výsledkom by mal byť aktívny prístup k riešeniu nedostatkov a skvalitňovanie nielen prostredia, ale aj medziľudských vzťahov. Týmto spôsobom sa u detí významnou mierou posilňuje uvedomovanie si zodpovednosti za vlastné konanie a prevzatú iniciatívu.

Výstupy:

- ▶ zoznam členov žiackeho školského parlamentu, resp. rady do **30.11.2017**,
- ▶ vyplnený dotazník od členov žiackeho školského parlamentu, resp. rady do **31.05.2018**,
- ▶ krátka správa o realizovaných aktivitách s uvedením možností zapájania sa do rozhodovacích procesov na škole od žiackeho školského parlamentu, resp. rady do **31.05.2018**.

6. Spoločné rodičovské združenia/spoločné neformálne stretnutia

Participácia detí a mladých ľudí na všetkom, čo sa v ich škole deje a čo sa ich týka, je nielen ich právom (čl. 12 Dohovoru), ale je aj jedným zo štyroch základných princípov Dohovoru o právach dieťaťa a reprezentuje podstatu, ducha Dohovoru.

Škola priateľská k deťom by mala mať dvere riaditeľne otvorené pre každého. Ak vaši žiaci cítia, že ich slová sú pre vás dôležité, naučia sa, že môžu ovplyvňovať veci vo svojom okolí. Deti a mladí ľudia sa budú cítiť sebaistejšie, budujú si sebavedomie, ktoré ich chráni v škole aj mimo školy.

Odporúčané formy:

- spoločné rodičovské združenia,
- spoločné konzultačné stretnutia,
- spoločné neformálne stretnutia (napr. pikniky, opekačky, čítanie, kino, projektové dni, dni otvorených dverí),
- otvorené dvere na riaditeľni.

Pravidelná organizácia spoločných rodičovských združení za aktívnej účasti žiakov (nie spoločných konzultácií) je problematická predovšetkým na 2. stupni základných škôl a na stredných školách. Nejaký čas zrejme potrvá, kým si deti, rodičia aj učitelia na túto formu stretnutí zvyknú. Odporúčame organizovať takéto rodičovské združenia aspoň na 1. stupni základných škôl minimálne raz. Na 2. stupni základných škôl a vo všetkých ročníkoch stredných škôl je potrebné sa snažiť minimálne o spoločné konzultačné stretnutie.

Ak vo vyšších ročníkoch základných škôl a na stredných školách nie je záujem o spoločné rodičovské združenia, odporúčame sa okrem spoločných konzultácií zamerať aj na neformálne spôsoby upevňovania vzťahov v komunite. Zorganizujte akcie, ktoré vymyslíte spolu s deťmi – spoločné pikniky, opekačky, spoločné čítanie alebo kino v škole, projektové dni, dni otvorených dverí... Fantázii sa medze nekladú.

Nechajte deti odprezentovať, čomu sa v škole venujú, čo ich baví a vytvorte priestor na neformálne stretávanie detí, rodičov aj pedagógov. Výrazne tým podporíte nielen zlepšenie klímy na škole, ale aj budovanie širšej komunity, v ktorej centre bude dieťa.

Školy, ktorým sa podarilo zaviesť spoločné rodičovské združenia, boli výsledkami nadšené – hoci mnohokrát nebolo úplne jednoduché ich zorganizovať. Najvhodnejšie obdobie na organizáciu podujatí je v období Vianoc. Pokiaľ nevidíte záujem o podujatia medzi rodičmi žiakov, už malá účasť je úspech, základom je, aby rodičia vedeli, že dvere sú im otvorené, že sa snažíte vytvoriť priateľské prostredie.

Výstup:

- ▶ správa, v ktorej popíšete, akým spôsobom ste zabezpečovali spoločné stretnutia detí, rodičov a učiteľov (stačí neformálne popísať témy, formu stretnutí, použité aktivity), aký úspech mali tieto stretnutia a či sa nimi niečo podarilo zmeniť do **31.05.2018**,
- ▶ fotografie.